Gemeente leudal

Raadsvoorstel

Openbare Raadsvergadering

Datum 8 december 2026 **Agendapunt**

Onderwerp Septembercirculaire 2026
Portefeuillehouder(s) mr. S.B.J. Backus

1. Onderwerp

Septembercirculaire 2026

2. Inleiding

Aanleiding
Met Prinsjesdag, 15 september jl., is de septembercirculaire 2026 gepubliceerd door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De septembercirculaire 2026 geeft een geactualiseerd beeld van de omvang van het gemeentefonds, gebaseerd op de Miljoenennota 2027 van het Rijk.

Beoogd effect
Door het berekenen van het effect van een circulaire wordt aan de raad voorgesteld om de budgetten met betrekking tot het gemeentefonds te actualiseren naar de meest recente gegevens.

Proces tot nu toe
Jaarlijks ontvangt de gemeente op drie momenten een bijstelling van het Gemeentefonds. In mei op basis van de Voorjaarsnota, in september op basis van de Miljoenennota en in december, ter afronding van het lopende jaar, op basis van de Najaarsnota.

Scenario's
Niet van toepassing. De uitwerking van de circulaires is een vast gegeven.

3. Voorstel aan de Raad

1. Kennisnemen van de septembercirculaire 2026 en vaststellen van de verwerking van de financiële consequenties als volgt:
   a) De volgende bedragen toevoegen aan de reserve gemeentefonds onderdeel taakmutaties:

	2026	2027	2028	2029	2030
Participatie (IU) - sociale infrastructuur		355	377	402	429
Impulsbudget sociale infrastructuur (DU)		492	492	492	492
Spreidingswet	38.747				
Wet Versterking regie volkshuisvesting: integrale dienstverlening	19.639	6.324	6.531	6.708	6.953
Wet Versterking regie volkshuisvesting: uitvoeringskosten	154.729	158.362	163.291	167.505	173.357
Totaal reservering onderdeel taakmutaties	213.115	165.533	170.691	175.107	181.231

   b) Aan de reserve gemeentefonds onderdeel egalisatie € 28.078 toevoegen.

   c) De volgende bedragen toevoegen aan het begrotingssaldo van het betreffende jaar:

	2026	2027	2028	2029	2030
Begrotingssaldo	17.223	862.506	807.933	842.308	886.779

Gemeente leudal

4. Argumenten

1.1 Kennisnemen van de septembercirculaire 2026
Jaarlijks publiceert het Rijk met Prinsjesdag de septembercirculaire. In de septembercirculaire verwerkt het Rijk de gevolgen vanuit de Miljoenennota voor de gemeenten.

De totale inkomsten uit het gemeentefonds en het verloop van de mei- en septembercirculaire zijn als volgt:

(Bedragen x €1.000)

	Totale middelen circulaires	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1	Stand meicirculaire 2025	€ 71.443	€ 76.544	€ 76.428	€ 79.188	€ 77.774	€ 78.128	€ 81.051
2	Stelposten CDOKE en WMO Hbh (begroting 2027)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 1.209	€ 3.177	€ 3.245
3	Mutaties septembercirculaire 2026	€ -26	€ -315	€ 599	€ 1.028	€ 979	€ 1.017	€ 1.068
4	**Stand septembercirculaire 2026**	**€ 71.417**	**€ 76.229**	**€ 77.027**	**€ 80.216**	**€ 79.963**	**€ 82.323**	**€ 85.363**

In de begroting 2027 zijn een tweetal stelposten toegevoegd aan het gemeentefonds, namelijk een stelpost voor de inkomsten WMO Hulp bij huishouding (Hbh) en voor Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE). In de financiële hoofdlijn in de Begroting 2027 is een nadere toelichting opgenomen (B1 meicirculaire pag. 11 en B2 Gemeentefonds CDOKE raming pag. 12).
Op dit moment zijn er drie stelposten aanwezig in de berekening van het gemeentefonds. De derde stelpost betreft een vast bedrag van € 230.000 in verband met het AZC. Jaarlijks wordt in een circulaire van het Rijk middelen ontvangen faciliteitenbesluit opvangcentra. Over 2026 zijn deze middelen nog niet ontvangen en worden ze verwacht in de decembercirculaire 2026.

De stelposten zijn als volgt:

(Bedragen x €1)

	Stelposten gemeentefonds	2026	2027	2028	2029	2030
1	Faciliteitenbesluit - AZC	€ 230.000	€ 230.000	€ 230.000	€ 230.000	€ 230.000
2	WMO Hbh (in afwachting wijziging wetgeving)				€ 1.967.696	€ 2.035.195
3	CDOKE			€ 1.209.487	€ 1.209.487	€ 1.209.487
	Totaal	**€ 230.000**	**€ 230.000**	**€ 1.439.487**	**€ 3.407.183**	**€ 3.474.682**

1.2 Financiële gevolgen septembercirculaire 2026
De oorzaken van de mutaties van de septembercirculaire 2026 ten opzichte van de meicirculaire 2026 zijn als volgt te rangschikken (A t/m E):

(Bedragen x €1.000)

		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
A	Afrekening voorgaande jaren	€ -26	€ -315					
B	Accres, BCF, hoeveelheden en uitkeringsbasis/-factor			€ 385	€ 728	€ 782	€ 817	€ 862
C	Mutaties in het Sociaal Domein			€ 94	€ 139	€ 29	€ 29	€ 30
D	Mutaties in het Ruimtelijk Domein			€ 155	€ 158	€ 163	€ 168	€ 173
E	Overige mutaties			€ -34	€ 2	€ 4	€ 4	€ 2
F	**Totaal**	**€ -26**	**€ -315**	**€ 599**	**€ 1.028**	**€ 979**	**€ 1.017**	**€ 1.068**

De financiële gevolgen van de septembercirculaire voor de gemeente Leudal worden hieronder per onderdeel, A t/m E, nader toegelicht.

A Afrekening voorgaande jaren
De mutaties in 2024 en 2025 worden volledig veroorzaakt door aanpassingen in de landelijke en lokale hoeveelheden (aantallen). Voor beide jaren leidt dit tot een nadeel.

Gemeente **leudal**

B Accres, BTW Compensatiefonds (BCF) hoeveelheden en uitkeringsbasis/-factor

B	Accres, BCF, hoeveelheden en uitkeringsbasis	2026	2027	2028	2029	2030
						(Bedragen x €1)
1	Accres		€ 483.351	€ 469.712	€ 563.119	€ 564.664
2	BTW compensatiefonds (BCF)	€ 319.589				
3	Hoeveelheden en uitkeringsbasis	€ 65.631	€ 244.714	€ 312.004	€ 253.386	€ 297.769
	Totaal	**€ 385.220**	**€ 728.065**	**€ 781.716**	**€ 816.505**	**€ 862.433**

1. Accres
   De jaarlijkse toe- en afname van het gemeentefonds wordt het accres genoemd. Het accres bestaat uit twee onderdelen, namelijk:
   - een volume (hoeveelheden) accres en
   - een accres voor loon-/ prijsontwikkeling (LPO).

   In de Miljoenennota 2027 is het accres voor het jaar 2027 en verder geactualiseerd op basis van de actuele raming van de ontwikkeling van het nominaal bbp op basis van de cijfers in de Macro Economische Verkenning (MEV) 2027 van het Centraal Planbureau (CPB). De gevolgen voor het gemeentefonds zijn verwerkt in de septembercirculaire.
   Het totaal van het volume en LPO accres is per jaar positief ten opzichte van de vorige circulaire en leidt voor Leudal tot een mutatie van € 483.351 in 2027 oplopend tot € 564.664 in 2030.

2. BTW compensatiefonds (BCF)
   Het BTW Compensatie Fonds is een apart onderdeel binnen de rijksbegroting waaruit gemeenten BTW kunnen compenseren. Het BCF kent een plafond. Jaarlijks wordt in de septembercirculaire een inschatting gemaakt van de over-/onderuitputting en afgerekend met de gemeenten. Voor 2026 wordt een onderuitputting verwacht en daarom wordt dit toegevoegd aan het gemeentefonds. Voor Leudal een voordeel van € 319.589. In de meicirculaire 2027 vindt de definitieve afrekening plaats van het BCF.

3. Actualisatie hoeveelheden en uitkeringsbasis
   Voor Leudal gelden er momenteel 32 maatstaven waarop de uitkeringsfactor van invloed is. Dit zijn maatstaven zoals "inwoners", "eenpersoonshuishoudens", "bedrijven" en "meerkernigheid". Iedere maatstaf kent een gewicht (bedrag) waarmee het berekende aantal wordt vermenigvuldigd.
   In iedere circulaire worden de aantallen (hoeveelheden) van de maatstaven geactualiseerd. Een effect in de maatstaven wordt veroorzaakt door actualisatie van de landelijke maatstaven als ook de actualisatie van de lokale maatstaven. Voor het gemeentefonds geldt dat door een mutatie van de landelijke aantallen de totale omvang van het gemeentefonds (uitkeringsbasis) niet wijzigt. Daarom wordt het effect van de landelijke aantallen gecompenseerd middels een mutatie van de uitkeringsfactor. Indien lokale aantallen afwijkend ontwikkelen dan heeft dit voor de lokale gemeente een positief of negatief effect op de uitkering.
   Dit onderdeel leidt voor Leudal tot een voordeel van € 65.631 in 2026 oplopend tot € 297.769 in 2030.

C Mutaties in het Sociaal Domein

C	Mutaties in het Sociaal Domein	2026	2027	2028	2029	2030
						(Bedragen x €1)
1	Uitvoeringskosten inburgering	€ 35.288				
2	Participatie (IU) - sociale infrastructuur		€ 355	€ 377	€ 402	€ 429
3	Impulsbudget sociale infrastructuur (DU)		€ 492	€ 492	€ 492	€ 492
4	Spreidingswet	€ 38.747				
5	Openbare bibliotheken		€ 110.102			
6	IBO problematische schulden		€ 21.870	€ 21.870	€ 21.870	€ 21.870
7	Wet Versterking regie volkshuisvesting: integrale dienstverlening	€ 19.639	€ 6.324	€ 6.531	€ 6.708	€ 6.953
	Totaal	**€ 93.674**	**€ 139.143**	**€ 29.270**	**€ 29.472**	**€ 29.744**

Met betrekking tot het sociaal domein vinden diverse mutaties plaats in het gemeentefonds.

1. Uitvoeringkosten inburgering

Gemeenten ontvangen een tegemoetkoming voor de extra uitvoeringkosten inburgering. Het tekort van gemeenten is grotendeels terug te voeren op grotere aantallen inburgeringsplichtigen dan vooraf geraamd. Voor 2026 een aanvullend bedrag van € 35.288. Voor de jaren 2027 en 2028 is de verwachting dat de middelen in het voorjaar van 2027 beschikbaar worden gesteld.

2. Participatie – sociale infrastructuur
   De verdeling van de Rijksbijdrage sociale infrastructuur wijzigt door de actualisatie van de verdeelsleutel. De actualisatie is definitief voor 2027 en voorlopig voor de jaren 2028 tot en met 2031. De verdeelsleutel wordt jaarlijks in september aangepast op basis van de meest recente cijfers.

3. Impulsbudget sociale infrastructuur
   De verdeling van de decentralisatie-uitkering Impulsbudget sociale infrastructuur is voor de jaren 2027 en verder bijgewerkt op basis van de nieuwste gegevens voor de verdeelmaatstaf. De decentralisatie-uitkering loopt tot en met 2034.

4. Spreidingswet
   Vanuit de Spreidingswet hebben gemeenten een nieuwe taak gekregen in het realiseren van opvangplekken Elke gemeente ontvangt een vast bedrag van € 20.000. Het resterende bedrag wordt verdeeld op basis van de indicatieve verdeling van het aantal opvangplaatsen per gemeente. Leudal ontvangt over 2026 in totaliteit € 38.747.

5. Openbare bibliotheken
   Het doel van de uitkering is gemeenten en provincies in staat te stellen te voldoen aan de gewijzigde Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob). Het aanbod van deze bibliotheekvoorzieningen moet als geheel binnen redelijke afstand voor de inwoners toegankelijk zijn en ten minste één bibliotheekvoorziening in stand houden die alle vijf de wettelijke bibliotheekfuncties vervult, een fysieke collectie heeft en over een professionele personeelsbezetting beschikt. Voor 2027 wordt € 110.102 ontvangen. In het raadsbesluit over het nieuwe bibliotheekbeleid (11 november 2025) is het betreffende budget structureel met € 90.460 verhoogd. Dit is toen ten laste van het begrotingssaldo gebracht. Daarom dat de middelen die nu worden ontvangen worden toegevoegd aan het begrotingssaldo.

6. IBO (Interdepartementaal Beleidsonderzoek) problematische schulden
   Het kabinet heeft vroegsignalering ingevoerd om problematische schulden in een zo vroeg mogelijk stadium aan te pakken. Partijen voeren verbetermaatregelen door met als doel om het bereik van de doelgroep te verdubbelen en de ongewenste uitval van de deelnemende doelgroep te halveren. Voor nadere informatie over de uitvoering in Leudal wordt verwezen naar het raadsvoorstel Regionaal beleidsplan schuldhulpverlening 2027-2030 dat ook in deze vergadering voorligt. In dat voorstel worden ook de financiële gevolgen van het beleidsplan uitgewerkt. Via deze circulaire wordt € 21.870 structureel vanaf 2027 ontvangen.

7. Wet versterking regie volkshuisvesting – integrale dienstverlening
   De wet Versterking regie volkshuisvesting zorgt ervoor dat overheden kunnen sturen op hoeveel, waar en voor wie er wordt gebouwd. Het Rijk, provincies en gemeenten kunnen zo de regie hernemen op de volkshuisvesting en de woningbouwopgave in het bijzonder. De wet bepaalt ook dat bepaalde groepen urgent woningzoekenden met voorrang moeten worden gehuisvest en zet in op regionale samenwerking voor een evenwichtige verdeling.
   De uitkering bestaat uit twee onderdelen, namelijk:
   - Integrale dienstverlening. Naar aanleiding van de inzichten over de opgave op het gebied van wonen met zorg moeten gemeenten hun Wmo-beleidsplan bijstellen om aan te geven hoe ze in

Gemeente leudal

samenwerking met aanbieders zorg dragen voor integrale dienstverlening (wonen, zorg en ondersteuning). In 2027 wordt het huidige beleidsplan geëvalueerd en hierbij is in Leudal en in de regio aandacht voor deze ontwikkelingen.

- Uitvoeringkosten. De nieuwe wet brengt extra taken en verplichtingen met zich mee. Gemeenten moeten uiterlijk 1 juli 2027 een Volkshuisvestingsprogramma hebben en daar uitvoering aan geven (o.a. de eis dat 2/3 nieuwbouw betaalbaar is en 30% sociale huur). De wet bepaalt ook dat gemeenten uiterlijk 1 januari 2028 een nieuwe urgentieregeling hebben ingevoerd en verplicht gemeenten om intensiever samen te werken. Deze uitvoeringskosten staan toegelicht bij D1.

Met betrekking tot de WSW-middelen, die 1-op-1 worden doorbetaald aan de Westrom, heeft geen mutatie plaatsgevonden.

D Mutaties in het Ruimtelijk Domein

D	Mutaties in het Ruimtelijk Domein	2026	2027	2028	2029	2030
						(Bedragen x €1)
1	Wet Versterking regie volkshuisvesting: uitvoeringskosten	€ 154.729	€ 158.362	€ 163.291	€ 167.505	€ 173.357
	Totaal	**€ 154.729**	**€ 158.362**	**€ 163.291**	**€ 167.505**	**€ 173.357**

Met betrekking tot het ruimtelijk domein is er één mutatie in het gemeentefonds. Dit betreft de Wet versterking regie volkshuisvesting. Voor de algemene toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij punt C7. Voor de extra uitvoeringskosten wordt structureel budget ontvangen. Via de decembercirculaire 2025 is al incidenteel voor 2025 geld ontvangen.

E Overige mutaties

Tot slot zijn er nog een aantal mutaties die per saldo leiden tot het volgende effect voor Leudal:

E	Overige mutaties	2026	2027	2028	2029	2030
						(Bedragen x €1)
1	Mutaties WOZ-waarden en rekentarieven	€ -24.649				
2	BRP (Basisregistratie Personen)	€ -16.356				
2	Overige mutaties < € 10.000 per jaar	€ 6.566	€ 2.469	€ 4.347	€ 3.933	€ 2.476
	Totaal	**€ -34.439**	**€ 2.469**	**€ 4.347**	**€ 3.933**	**€ 2.476**

1. Mutaties WOZ-waarden en rekentarieven
   De landelijke en lokale WOZ-waarden zijn geactualiseerd en leiden voor Leudal in 2026 tot een nadeel van € 24.649. De rekentarieven zijn ongewijzigd.

2. Basisregistratie Personen (BRP)
   In de septembercirculaire leiden een viertal actualisaties tot een aanpassing van de bijdrage BRP. Het totale effect voor Leudal bedraagt in 2026 € -16.356. Dit wordt voor € -15.071 veroorzaakt door een hogere bijdrage (uitname uit het gemeentefonds) voor het extra gebruik van het BRP door gemeenten.

3. Overige mutaties < € 10.000
   Tot slot zijn er nog een zestal wijzigingen waarvan de jaarlijkse impact per onderdeel kleiner dan € 10.000 is. Deze worden niet nadere toegelicht.

Gemeente leudal

5. Risico's

Toekomstige ontwikkelingen en besluiten van het Rijk kunnen van invloed zijn op de te ontvangen middelen vanuit het gemeentefonds. Bijvoorbeeld door wijziging van taken, vergoedingen, verdeelsleutels (maatstaven).
De vergoeding vanuit het Rijk voor een bepaald jaar is pas twee jaar na afloop definitief. Daarom dat voor de voorgaande jaren en het huidige jaar wordt gewerkt met de egalisatiereserve gemeentefonds, zodat lagere inkomsten in eerste instantie opgevangen kunnen worden met de reserve en niet direct een effect hebben voor de lopende begroting.

6. Juridische context

Niet van toepassing.

7. Financiële toelichting

De verwerking van de financiële gevolgen van een circulaire kent een vaste systematiek:

- Saldi voorgaande jaren en lopend jaar muteren (storten/onttrekken) met de egalisatiereserve gemeentefonds, waarbij geldt dat:
    - Vaststelling van de maximale omvang van de egalisatiereserve jaarlijks bij de meicirculaire plaatsvindt. Het maximum is bepaald op 2% van het gemiddelde niveau van de algemene uitkering over een periode van zes jaar (T-1 tot en met T+4).
    - Een positief saldo boven het genoemde maximum wordt toegevoegd aan het begrotingssaldo van het huidige (T) jaar.
- Saldi van toekomstige jaren muteren met het begrotingssaldo van het betreffende jaar.
- Taakmutaties toevoegen aan de reserve gemeentefonds onderdeel taakmutaties. Deze worden apart toegelicht en voorgesteld.

<u>Maximale omvang egalisatiereserve gemeentefonds</u>
De egalisatiereserve bedraagt op basis van de meicirculaire 2026 maximaal € 1.563.714. Momenteel is de stand van deze reserve € 1.535.636. Dit betekent dat een positief saldo over de jaren 2024 t/m 2026 voor maximaal € 28.078 wordt toegevoegd aan de egalisatiereserve. Het meerdere komt ten gunste van het begrotingssaldo 2026.

<u>Mutaties waarvan wordt voorgesteld deze te reserveren of toe te voegen aan een exploitatiebudget</u>
Van een aantal mutaties wordt voorgesteld om deze niet via de reguliere werkwijze te verwerken maar deze toe te voegen aan de reserve gemeentefonds onderdeel taakmutaties. Op deze manier kunnen deze middelen op een later moment worden ingezet:

1. Participatie - sociale infrastructuur (C2). Bedragen uit eerdere circulaires zijn gereserveerd. Daarom wordt voorgesteld om de actualisatie van de uitkering ook te reserveren.
2. Impulsbudget sociale infrastructuur (C3). Bedragen uit eerdere circulaires zijn gereserveerd. Daarom wordt voorgesteld om de actualisatie van de uitkering ook te reserveren.
3. Om de taken met betrekking tot de spreidingswet uit te kunnen voeren wordt voorgesteld dit bedrag te reserveren om in te zetten voor uitvoering op een later moment.
4. Wet versterking regie volkshuisvesting (C7+D1). Voor de uitvoeringkosten wordt, net zoals in de decembercirculaire 2025, voorgesteld om deze te reserveren. Dit geldt ook voor het budget voor integrale dienstverlening. Op dit moment is nog onduidelijk wat exact moet gebeuren en de hiermee gemoeide kosten. Door het bedrag te reserveren kan dit op een later moment worden ingezet ter dekking van de kosten.

Gemeente leudal

Met betrekking tot de extra middelen voor IBO problematische schulden wordt voorgesteld deze structureel toe te voegen aan het begrotingssaldo. Middels het aparte raadsvoorstel Regionaal beleidsplan schuldhulpverlening 2027-2030 dat ook in deze raadsvergadering voorligt worden extra middelen gevraagd voor de uitvoering ten laste van het begrotingssaldo.

Financiële verwerking septembercirculaire 2026
In onderstaande tabel staat de financiële verwerking van de circulaire, rekening houdende met bovenstaande verwerkingsvoorstellen. Alle overige mutaties volgen de reguliere systematiek van verwerking. In de laatste regel is het effect voor de begrotingssaldi zichtbaar. Hierbij geldt voor 2026 dat het effect wordt bepaald door de saldi 2024 t/m 2026 en de storting in de egalisatiereserve gemeentefonds.

(Bedragen x €1)

		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
F	Resultaat circulaire voor verwerking	€ -26.170	€ -314.598	€ 599.184	€ 1.028.039	€ 978.624	€ 1.017.415	€ 1.068.010
C2	Participatie (IU) - sociale infrastructuur				€ -355	€ -377	€ -402	€ -429
C3	Impulsbudget sociale infrastructuur (DU)				€ -492	€ -492	€ -492	€ -492
C4	Spreidingswet			€ -38.747				
C7	Wet Versterking regie volkshuisvesting: integrale dienstverlening			€ -19.639	€ -6.324	€ -6.531	€ -6.708	€ -6.953
D1	Wet Versterking regie volkshuisvesting: uitvoeringskosten			€ -154.729	€ -158.362	€ -163.291	€ -167.505	€ -173.357
	Resultaat circulaire na verwerking			**€ 386.069**	**€ 862.506**	**€ 807.933**	**€ 842.308**	**€ 886.779**
	Effect voorgaande jaren verwerken in huidig jaar			€ -340.768				
	Storting in egalisatiereserve gemeentefonds			€ -28.078				
	Effect circulaire op begrotingssaldo			**€ 17.223**	**€ 862.506**	**€ 807.933**	**€ 842.308**	**€ 886.779**

Zoals aan het begin van deze paragraaf is aangeven is de ruimte binnen de egalisatiereserve gemeentefonds € 28.078. Aangezien het saldo van 2024 t/m 2026 € 45.301 positief is, wordt als eerste de egalisatiereserve aangevuld tot het maximale bedrag. Het restant bedrag van € 17.223 wordt toegevoegd aan het begrotingssaldo 2026.

Onderstaande tabel geeft indicatief het begrotingssaldo 2027-2030 weer op basis van bovenstaande verwerking:

(Bedragen x €1.000)

Begrotingssaldo (indicatief)	2027	2028	2029	2030
Begroting 2027-2030	€ 3.639	€ -2.048	€ -3.176	€ -4.312
Effect septembercirculaire na verwerking voorstellen	€ 863	€ 808	€ 842	€ 887
Indicatieve begrotingssaldi	**€ 4.502**	**€ -1.240**	**€ -2.334**	**€ -3.425**

8. Communicatie

De inhoud van dit voorstel wordt niet actief uitgedragen. Mochten er naar aanleiding van de openbare behandeling van dit stuk persvragen worden gesteld, dan worden deze in afstemming met de portefeuillehouder beantwoord.

9. Vervolg

Niet van toepassing.

Gemeente leudal

10.Bijlagen

Niet van toepassing.

Heythuysen, 2 november 2026

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN LEUDAL,

De gemeentesecretaris,

mr. drs. J.J.Th.L. Geraedts

De burgemeester,

b.a.

D.H. Schmalschläger